161.

1980, 4. ledna – Sdělení VONS č. 160 „Další případy policejních represí" o blokádě bytu bratří Jiřího a Jaroslava Vaňkových v Jablonci nad Nisou a policejním zásahu proti jejich přátelům, o blokádě usedlosti Jiřího Dienstbiera v obci Kozly u České Lípy a o zadržení některých jeho přátel, o vpádu policie do bytů Zdeňka Buka, Jarmily Kušnírové a Olgy Rychtářové v Ústí nad Labem a vykázání jejich přátel, o nedovoleném vstupu příslušníků Veřejné bezpečnosti do bytu Anny Šabatové, o domovních prohlídkách v bytech Zuzany Dienstbierové a Václava Procházky a o jejich zadržení a výsleších a o znemožnění návštěvy vězněného Jiřího Dienstbiera jeho ženě Zuzaně Dienstbierové.

Ve sdělení č. 130[1] jsme upozornili na několik brutálních policejních zásahů vůči občanům. Nyní uvádíme obdobné případy z poslední doby. V tomto kontextu rovněž znovu připomínáme mj. sdělení VONS č. 145 a 146[2] (nezákonná zadržení signatářů Charty 77 z počátku listopadu), č. 151[3] (brutální výslech smrtelně nemocného Jiřího Legerského), č. 136[4] (přepadení Věry Vránové) a popis policejních represí ve sdělení č. 158[5] (podrobné sdělení o odvolacím líčení se šesti členy VONS).

1) Dne 19. 10. 1979 navečer si pozvali bratři Jan[6] a Jaroslav Vaňkové několik přátel do svého domku (adresa: Mšeno 147, o. Jablonec n. Nisou). Domek byl obklíčen policejní blokádou vybavenou služebními psy. Přicházející přátele nejprve policisté vyzývali, aby opustili prostor v okolí domku pod záminkou, že se tu zdržuje ozbrojený uprchlý vězeň (přitom však nikterak nebránili ve volném průchodu lidem vracejícím se z práce) a za použití násilí jim chtěli znemožnit přístup k němu. Na pasivní rezistenci inzultovaných reagovali tím, že je služebním vozem vyvezli z města a ponechali je jejich osudu v chladné noci naprosto nevybavené k noclehu pod širým nebem. Tento postup se podvakrát opakoval.

Druhého dne se pokoušeli přátelé bří Vaňků opětovně o návštěvu jejich domku. Ačkoliv tentokrát volili méně nápadnou cestu

přes zahradu (policejní blokáda stále trvala), přesto – když byli již takřka u cíle – neunikli pozornosti policie. Policisté na ně vpustili služebního psa, který pět z nich pokousal. Poté roztrhli plot, vnikli na zahradu, zbili je obušky (mj. jednu dívku do obličeje), odvlekli k autům, odvezli na lékařskou pohotovost, odkud je po ošetření dopravili na opuštěné asi 30 km vzdálené místo v Jizerských horách. Většina z mladých lidí zanechala u bří Vaňků své doklady a peníze, neboť jim policisté zakázali vzít si je s sebou. Tak se ocitli v neznámé krajině bez jakýchkoliv prostředků a bez možnosti dostat se domů nebo zpět k domku bratří Vaňků.

O něco později domek Vaňkových navštívil náčelník OO VB por. Horna, který majitelům sdělil, že „nerozpustí-li osazenstvo domku, příslušníci to vybílí". Sousedé protestovali proti nelidskému jednání policie, avšak ta na jejich protesty nereagovala, stejně jako na ohrazování postižených.

Tato policejní akce, jejímž účelem pravděpodobně bylo odstrašení mladých lidí, sledovaných policií pro jejich nekonformní postoje, od pokusu o účast na hlavním líčení se 6 členy VONS u městského soudu v Praze, spadá do období represivní hysterie před tímto procesem a během něj.[7]

2) Dne 19. 10. 1979 od 17 hod. zablokovali severočeští policisté všechny přístupové cesty k usedlosti J. Dienstbiera, mluvčího Charty 77, v obci Kozly nedaleko České Lípy a zadržovali každého, kdo se k ní pokoušel přiblížit. K večeru byl v okolí zadržen Pavel Michal, signatář Charty 77, duchovní, a odvezen k výslechu do České Lípy, jehož formální záminkou bylo vyšetřování jakési loupeže v Litoměřicích, obsahem však téměř výlučně aktivita Pavla Michala v Chartě 77. Ve 23 hod. byl propuštěn a tím i donucen podstoupit více než třináctikilometrovou cestu nazpět. 20. 10. v poledne byl zadržen Jan Dvořáček vyšedší z obležené usedlosti. Také on byl podroben v České Lípě výslechu.

V 17 hod. 20. 10. na křižovatce před obcí zadrželi policisté auto Aleny Korousové, družky Ladislava Lise, která přijížděla do Kozlů ve společnosti svých přátel manželů Marcely a Jiřího Horáčkových, jejich dvou malých dětí a psa Filipa. Policisté je

chtěli odvézt všechny do České Lípy, avšak vzhledem k tomu, že šokované děti dávaly netísněny právním vědomím a autocenzurou elementárním způsobem najevo své mínění o situaci, povolili posléze přivolaní příslušníci StB Marcele Horáčkové odvézt děti do nedalekého domu Ladislava Lise v Pekle. Až tam ji ovšem přijel vyslechnout plk. Pflegr z českolipského oddělení StB. Alenu Korousovou a Jiřího Horáčka dopravili policisté do České Lípy, kde je podrobili výslechu prošpikovanému výhrůžkami. Blokáda trvala až do 21. 10. 1979.

Ještě v následujících dnech byl zadržen v okolí usedlosti J. Dienstbiera mladý dělník Jaroslav Kukal, signatář Charty 77, manžel Petrušky Šustrové, členky VONS, který vyšel za chalupu nasekat trávu pro králíky. Policisté, vystoupivší z nedalekého křoví, jej spolu s pětiletým Štěpánem Korčišem odvezli do České Lípy a tam vyslýchali.

Tento případ spolu s předešlým a obdobnou policejní blokádou domu manželů Kubíčkových a Parkánových v Řepčicích ukazuje, že nemovitosti vlastněné signatáři Charty 77, pokud jim nejsou přímo vyvlastněny a srovnány se zemí (srov. osud domu manželů Princových v Rychnově),[8] alespoň policie bedlivě střeží a snaží se je izolovat.

3) Ve čtvrtek 29. 11. 1979 ve 20 hod. vniklo do bytu nic netušících přátel v Ústí n. Labem 6 mužů, z nichž dva byli uniformovaní policisté. Pravděpodobně načasovali svůj příchod na dobu, v níž nebyli přítomni spoluužívatelé bytu, přihlášení zde k trvalému pobytu – signatáři Charty 77 Olga Rychtářová, Jarmila Kušnírová a Zdeněk Buk. S jejich vědomím se zde sešli k pravidelnému večeru anglického jazyka Petr Švestka, Milan Pankráz, Helena Abrahámová a Slávek a Jana Kaplanovi. Studovali při svíčkách, protože čtyři dny předtím kdosi neznámý odmontoval a ukradl elektrické hodiny.

Přítomní, z nichž jeden se představil jako ředitel OPBH, vyzvali mladé přátele, aby byt opustili. Nevykázali se žádným zákonným podkladem, který by je k takové výzvě opravňoval. Ten nahradily výhružky a projevy ironické lítosti nad tím, že obyvatelé bytu teď budou vlastně bydlet na ulici.

Dvě hodiny se pokoušeli přítomní pasivně rezistovat. Nakonec pod pohrůžkou, že budou předvedeni pro „maření úředního výkonu" a byt bude v jejich nepřítomnosti zapečetěn i s jejich osobními věcmi, odnesli si přátelé za svitu úředních baterek některé své osobní věci a v 11 hodin večer se ocitli na ulici. Byt byl poté zapečetěn a tak je tomu dle našich informací dodnes.

4) Dne 13. 12. 1979 v 6.45 ráno probudilo Annu Šabatovou, signatářku Charty 77, členku VONS, pět policistů, kteří se domáhali vstupu do jejího bytu v Anglické 8, Praha 2 s tím, že se v něm „kdosi" skrývá. Anna Šabatová je odmítla vpustit, neboť nebyli schopni se vykázat povolením prokurátora k domovní prohlídce. Čtvrt hodiny nato přišli znovu titíž a žádali totéž, avšak ani nyní k tomu neměli zákonný podklad. Po opětovném odmítnutí Anny Šabatové kopnutím vyrazili dveře, zběžně prohlédli prostory bytu a odešli. Uvedli, že povolení k domovní prohlídce předloží ex post, což se však dosud nestalo.

5) Dne 17. 12. 1979 provedli příslušníci StB domovní prohlídku v bytech signatářů Charty 77 Zuzany Dienstbierové (Podskalská 8, Praha 2) a ing. Václava Procházky (Pankrácká 67, Praha 4). V usnesení o domovní prohlídce se uvádí jako důvod podezření z terorismu (jde o stejné trestní stíhání proti neznámému pachateli, na jehož základě byly provedeny domovní prohlídky a zadrženi občané počátkem listopadu – srov. sdělení VONS č. 145[9]), avšak zabavené položky i tentokrát svědčí o tom, že šlo o záminku (písemnosti Charty 77, nezávislá literatura, časopisy z roku 1968, psací stroje apod.). Zuzanu Dienstbierovou po domovní prohlídce policie odvezla do Bartolomějské ul. a tam vyslýchala, ing. Václava Procházku navíc zadržovala na 48 hodin, přičemž během prvního dne zadržení mu odepřela potravu a zacházela s ním svrchovaně nedůstojným způsobem (vodili ho opakovaně venku po ulicích v poutech).

[Dne] 22. 12. 1979 StB znemožnila Zuzaně Dienstbierové návštěvu u vězněného Jiřího Dienstbiera, mluvčího Charty 77 a člena VONS, ačkoliv se jednalo o druhou návštěvu během sedmi

měsíců a první, jíž se měly zúčastnit i tři ze čtyř Dienstbierových dětí. Předvedli ji na policejní stanici a tam zadržovali v době, na kterou byla návštěva stanovena.

Popisované policejní zásahy spolu s případy uvedenými v citovaných sděleních dokumentují zostření kurzu v jednání SNB vůči nekonformě si počínajícím občanům v poslední době. Nejbrutálněji a houfně jsou postihováni mladí lidé, a to zejména v severních Čechách, ušetřeni však nejsou ani jednotlivci v Praze. Stále více se ve jménu čirého násilí prosazuje rezignace na jakýkoliv i jen předstíraný legální postup.

Příloha:

Jména a adresy v případě ad 1
Jiří Vaněk, Lovosická 769, Praha 9; Jaroslav Vaněk, Mšeno 147, Jablonec nad Nisou; Radovan Taneček, Mšeno 147, dtto; Hana Lukášková, Z. Nejedlého 127, Dubí 2, o. Teplice; Hana Ulmanová, Šumvald 216, o. Olomouc; Ivo Nezhyba, Nenakonice 92, o. Olomouc; Eduard Švejda, Tylova 197, Liberec 7; Josef Kužian, Svatoplukova 432/1, Liberec 4; Miroslav Hušťava, Z. Nejedlého 117/81[10]; Stanislav Mikeš, Poštovní 24/7, Liberec 6; Jana Mariánková, Foersterova 32, Olomouc; Jaroslav Ptáček, Vysoká 5, Jablonec nad Nisou; Vladimír Maty, Na Čekané 478, Liberec 1; Jiří Kolář, Rooseweltova 27, Olomouc; Jiří Nesvatba, Hvězdná 8, Liberec 5; Olga Preisová, Vodňanská 2, Liberec 14; Marcela Mištová, Raisova 3, Liberec 11; Petr Kováč, Zahradní 456, Liberec 11; Jiří Souček, J. Švermy 81/94, Liberec 10; Dana Dobiášová, Smržovka 711, o. Jablonec nad Nisou; Miroslav Mariánik, U potůčku 619/d, Liberec 6; Karel Konopka, Zásada, okr. Jablonec nad Nisou.

Informace o Chartě 77, r. 3, 1980, č. 2, s. 7–10.

POZNÁMKY

[1] Dokument č. 131.
[2] Dokumenty č. 146 a 147.
[3] Dokument č. 152.
[4] Dokument č. 137.
[5] Dokument č. 159.
[6] Správně Jiří.
[7] Majitelem domku – bývalého hostince v městské části Jablonce nad Nisou ve Mšeně – byl Jiří „David" Vaněk. Od roku 1976 se zde scházeli přátelé z místního undergroundového okruhu, později i odjinud z Čech a Moravy. Ubytování zde však nacházeli i jejich přátelé, kteří se ocitli v bytové tísni, a někdy i ti, kteří měli nějaké problémy se zákonem. Existence této komunity vedla k zvýšenému zájmu orgánů SNB, což vrcholilo v roce 1980 uvězněním a nepodmíněným odsouzením bratrů Vaňkových pro údajné pěstování marihuany. Po propuštění Jiřího Vaňka z vězení byla jeho nemovitost pod vykonstruovanou záminkou vyvlastněna. Viz rozhovor Františka Stárka s Jiřím Davidem a průvodní text k rozhovoru publikované in: STÁREK ČUŇAS, František – KOSTÚR, Jiří: *Baráky. Souostroví svobody*, Praha 2010, s. 108–139.
[8] K vyvlastnění nemovitosti manželů Princových došlo v roce 1978. Více viz rozhovor Matěje Kundračíka s Dášou Vokatou a průvodní text k rozhovoru publikované in: STÁREK ČUŇAS – KOSTÚR: *Baráky*, s. 140–157.
[9] Dokument č. 146.
[10] Jedná se o ulici Z. Nejedlého (dnes dr. Milady Horákové) v Liberci.